
Bespreking	Klankbordgroep Onderzoek Bestrijdings- middelen en Omwonenden (OBO)
Vergaderdatum en -tijd	29 juni 2015, 9.30-12.30 uur
Vergaderplaats	NH Hotel Utrecht
Deelnemers	Dorien Brunt (Wing, voorzitter) Ingrid van Kuilenburg (RIVM, secretaris) Rodina Fournell (Stichting Bollenboos) André Hoogendijk (KAVB) Wil Janssen (Vereniging Leefmilieu) Jo Ottenheim (NEFYTO) Albert Schöppink (Bewonersgroep Bloemberg) Maarten Steeghs (NVA) Sigge van der Veek (Gemeente Schagen) Maarten Visschers (Milieu- en Natuurfederaties) Jacobje Visser (GGD Nederland) Jaap van Wenum (LTO)
Afwezig	Wanda van Enst (Copernicus Instituut) Marga Jacobs (Vereniging Leefmilieu) Siep Koning (NFO)
Toehoorders	Martin Keve (IenM) Mark Montforts (RIVM) Maartje Nelemans (IenM) Roel Vermeulen (IRAS)

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

T 030 274 91 11
F 030 274 29 71
info@rivm.nl

Dit document is een samenvatting van het verslag van de vergadering en is openbaar en beschikbaar via de website van het onderzoek <http://bestrijdingsmiddelen-omwonenden.nl>.

1 Opening

De voorzitter heet iedereen van harte welkom in Utrecht bij de vierde vergadering van de klankbordgroep (KBG) voor het Onderzoek Bestrijdingsmiddelen en Omwonenden (OBO).

2 Relevante maatschappelijke ontwikkelingen

Aan de leden van de KBG wordt gevraagd ontwikkelingen te delen die zij in hun vakgebied of omgeving vernemen:

- Omwonenden stappen steeds vaker naar de rechter bij overlast door agrariërs.
- Gemeenten tonen interesse in het onderzoek.
- De onrust bij omwonenden lijkt enigszins af te nemen. Mogelijk komt dit doordat omwonenden in verschillende gremia kunnen meepraten.
- Op meerdere plekken worden afspraken gemaakt tussen telers, gemeenten en omwonenden over gevoelige objecten.
- Alterra heeft een rapport uitgebracht en concludeert dat de risico's van bollenteelt voor aquatische gebieden op de Veluwe groter zijn dan van andere teelten. Op basis van het rapport wil de provincie Gelderland een vergunning voor bollenteelt op de Veluwe verplicht

stellen. Gelderland heeft aangegeven dat vervolgonderzoek nodig is, omdat de daadwerkelijke risico's nog niet bekend zijn. De opdracht voor een dergelijk onderzoek is nog niet gegeven.

- IenM heeft een brief aan de Tweede Kamer gestuurd: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2015/05/18/stand-van-zaken-toezeggingen-omwonenden-en-het-gebruik-van-gewasbeschermingsmiddelen>. De brief moet nog besproken worden.
- Vorig jaar is in Hardenberg door een aantal telers een convenant getekend met gedragscodes (bv. afstand houden tot een perceel).
- Er is een besluit in voorbereiding om het gebruik van bestrijdingsmiddelen buiten de landbouw te verbieden. Het is de bedoeling dat bestrijdingsmiddelen buiten de landbouw op dezelfde juiste wijze worden gebruikt en toegepast.
- Het middel metam-natrium is na een tijdelijk verbod weer toegelaten met restricties. Er is een rechtsprocedure gestart voor een verbod.
- Omwonenden proberen bij hun gemeente aan te kloppen als zij het niet eens zijn met wat in hun buurt gebeurt, maar vaak ontbreken kennis of duidelijke standpunten bij de gemeente.
- Bestemmingsplannen in Nederland worden steeds vaker afgekeurd, omdat ze niet onderbouwd zijn. Gemeenten kunnen of willen echter niet altijd wachten op het onderzoek. Omwonenden geven als signaal dat klachtenprocedures bij gemeenten beter zouden kunnen.

De voorzitter vat samen dat er allerlei ontwikkelingen zijn, maar dat het nog erg zoeken is voor zowel omwonenden als telers en bestuurders. Deze eerste stappen zijn veelbelovend, maar het is nog niet meer dan dat.

3 Ontwikkelingen onderzoek

De ministeries van Infrastructuur en Milieu (IenM) en Economische Zaken (EZ) geven gezamenlijk de opdracht aan het RIVM voor het onderzoek naar de blootstelling van omwonenden aan bestrijdingsmiddelen (OBO). De staatssecretarissen hebben besloten het onderzoek gefaseerd uit te laten voeren. Te beginnen met de bloembollen, omdat daar de meeste onrust over is.

De onderzoeksopzet blijft hetzelfde als eerder aan de KBG en andere partijen is voorgelegd. Het is de bedoeling dat het onderzoek nog steeds hetzelfde kan zeggen en niet inboet op zeggingskracht door de ingevoerde fasering.

In 2015 worden de contracten tussen het RIVM en de partijen in het onderzoeksconsortium ondertekend. Ook worden dan pilots uitgevoerd om de instrumenten, logistiek en methoden te testen. Het rapport over de bloembollenteelt wordt in 2018 verwacht, waarna de fruitteelt onderzocht kan gaan worden. Het onderzoek naar de fruitteelt zal ongeveer aflopen in 2020, na twee veldseizoenen.

De aanvraag voor de medisch-ethische toetsingscommissie (METC) is vrijwel gereed en zal binnen drie weken worden ingediend. Deze is enigszins aangepast vanwege de fasering.

De KBG heeft eerder aangegeven betrokken te willen worden bij de stofselectie. Bij de volgende bijeenkomst wordt de selectie van stoffen geagendeerd en zal de KBG advies hierover uitbrengen.

Het is nog niet altijd duidelijk wat het verschil is tussen het blootstellingsonderzoek en het gezondheidsonderzoek en wat mensen ervan kunnen verwachten. Het RIVM communiceert via de website over onder andere wat onderzocht gaat worden en wat het wel en niet gaat opleveren. Ook de KBG en ministeries hebben een rol in de communicatie. Alle partijen letten op dat de communicatie in dienst staat van de omwonenden en niet mag interfereren met deelname aan het onderzoek. Daarnaast wordt zoveel mogelijk de privacy gewaarborgd. Desondanks is het altijd mogelijk dat een locatie wordt opgemerkt doordat er een meetinstrument staat of dat omwonenden zelf de media benaderen. Tijdens de volgende KBG-vergadering staat het communicatieplan op de agenda.

De European Food Safety Authority (EFSA) heeft een model ontwikkeld voor het doorrekenen van de huidige toelatingseisen van bestrijdingsmiddelen in relatie met omwonenden. Het model is sinds mei beschikbaar, maar is nog niet gevalideerd. Het blootstellingsonderzoek kan een instrument zijn om het model mee te testen.

De landsadvocaat heeft geen juridische richtlijn kunnen vinden of spuitvrije zones naast gevoelige gebieden (bv. nabij scholen, ziekenhuizen of nieuwe natuur) aangelegd kunnen worden. De Gezondheidsraad kan niet aangeven of er op dit moment gezondheidsrisico's zijn. Het is niet genoeg onderzocht om juridische stappen te kunnen nemen. Ook hiervoor wordt naar het blootstellingsonderzoek gekeken. Er zijn andere mechanismen waar nu gebruik van wordt gemaakt bij de toelating, zoals de Richtlijn Duurzaam Gebruik en het Verdrag van Lissabon.

4 Advies KBG ontwikkelingen onderzoek

Het advies van de KBG staat op de website van het Onderzoek Bestrijdingsmiddelen en Omwonenden: <http://bestrijdingsmiddelen-omwonenden.nl/Klankbordgroep>.

5 Invulling KBG

Over de huidige frequentie van twee keer per jaar vergaderen is de KBG verdeeld. Het onderzoeksconsortium geeft aan wanneer advies van de KBG gewenst is. De KBG kan zelf ook verzoeken om een extra vergadering. Extra vergaderingen kunnen worden gepland om over de stand van zaken van het onderzoek geïnformeerd te worden, relevante ontwikkelingen te bespreken of om bijvoorbeeld op werkbezoek te gaan. IenM en EZ bekijken hoe dit gerealiseerd kan worden. Het RIVM blijft de praktische organisatie verzorgen.

6 Afsluiting en rondvraag

- Wat is de status van het gezondheidsonderzoek? Het onderzoeksvoorstel is uitgewerkt en het is nu wachten op de opdracht. Naar verwachting gaat het gezondheidsonderzoek in het najaar lopen en het wordt

door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) gefinancierd. Het onderzoek is een verkenning om uit te zoeken hoe een gezondheidsonderzoek naar bestrijdingsmiddelen en omwonenden uitgevoerd kan worden. Hoe de twee onderzoeken met elkaar verbonden zijn, wordt beschreven in het communicatieplan.

- Wordt de website aangepast? Na verstrekking van de opdracht door de ministeries aan het RIVM en de ondertekening van de contracten, zal de website ge-update worden. Zodra zeker is wat er gaat gebeuren, wordt erover gecommuniceerd. Het staat alle partijen vrij om te communiceren over wat in de brief aan de Tweede Kamer staat.